

Mot.
1989/90
K420—432

Motion till riksdagen

1989/90:K420

av Olof Johansson m.fl. (c)

Vissa finansierings- och etableringsfrågor på TV-området

Inledning

I denna motion behandlas i huvudsak de finansierings- och etableringsfrågor som är aktuella i den allmänna debatten. I kommittémotion från centerpartiet tas ytterligare mediapolitiska frågor upp till behandling.

1980-talet innebar en mycket dynamisk utveckling på mediaområdet i vårt land. Hälften av hushållen har skaffat videoapparat. Antalet hushåll som är anslutna till kabel-TV, som i all huvudsak används för vidare distribution av satellit-TV, närmar sig nu miljonen. Den monopolställning som Sveriges Radio-koncernen har innehaft för spridning av TV-program har därmed de facto brutits.

1980-talet har också präglats av regionalisering av medierna. Medieproduktionen har fått ökad spridning över landet. Detta gäller särskilt etermedia, och enligt medieforskare, bl.a. vid Göteborgs universitet, har publikens gensvar varit stort. Radiolyssnare och TV-tittare väljer gärna och ofta lokalradions och TV-distrikts program. Lokalradion och närradion står för nästan hela radioökningen under 1980-talet. I takt med att TV-distrikten byggts ut har de regionala TV-produktionerna ökat, liksom deras sändningstid i både rikskanal och regional sändning.

Det finns goda skäl att anta att utvecklingen framför allt på kabel-TV-området kommer att fortsätta under de närmaste åren. Utbyggnadstakten har under det senaste året stegrats och torde nu ligga på ca 25 000 hushåll per månad. I det första utbyggnadsskedet är det i första hand flerbostadshus som kopplats in på kabelnät. När utbyggnaden nu går vidare blir också radhus- och villaområden inkopplade i ökad utsträckning. Karaktäristiskt för den hittillsvarande kabel-TV-utbygganden är att den i huvudsak har skett i större tätorter. De TV-tittare på landsbygden eller på mindre orter som har önskat att bredda tillgången på TV-kanaler har varit hänvisade till att skaffa parabolantenn för mottagning av satellit-TV. Priset på dessa har också fallit under senare år. Något genombrott för parabolmontering som motsvarar expansionen av kabelanslutningen har dock ännu inte ägt rum.

Även om kabel-TV-anslutning och parabolanskaffning ökar ytterligare under de närmaste åren finns det goda skäl att anta att kabel- och satellit-TV inte kommer att nå större hushållstäckning än ca 70 % under en överblickbar framtid. Däri ligger en viktig skillnad vid jämförelse med etersänd TV som

enligt centerens mening måste beaktas vid utformningen av mediapolitiken för 1990-talet.

För de hushåll som får tillgång till kabel- och satellit-TV sker en förändring av TV-utbudet i främst två avseenden. För det första utökas antalet programkanaler avsevärt. Ett utbud på 15-20 kanaler är i dag inte ovanligt. Svenskt tal eller text används i flera av dem. För det andra blir det möjligt att titta på TV vid betydligt fler tillfällen under dygnet. Flera dygnet-runt kanaler finns redan och TV-utbudet under morgontimmarna är redan nu rikligt.

I den mediamiljö som råder vid 1990-talets början är det enligt centerens mening två frågor som måste få en snar lösning. Den ena är säkerställande av finansieringen av ett svenskt public service-utbud, som på allvar förmår att hävda sig i konkurrensen med de internationella program som erbjuds via kabeldistribuerad satellit-TV. Den andra är åtgärder för att åstadkomma en breddning av kanalutbudet också för den del av befolkningen som inte kan nås av kabel-TV-utbyggnaden under överblickbar framtid.

Finansiering av Sveriges Radio-koncernen

Centern har vid upprepade tillfällen föreslagit att Sveriges Radio-koncernens finansiering måste förstärkas genom att en av de två TV-kanalerna upplåts för reklam i kontrollerade former. Denna uppfattning har mött ett brett stöd.

Intäkterna från reklamen skall komma hela koncernens verksamhet tillgodo. På TV-området skall den förstärkta finansieringen främst användas för såväl en kvalitativ förbättring som kvantitativ utökning av framför allt svenskproducerad programverksamhet. Det är också angeläget att den regionala TV-verksamheten kan förstärkas kraftigt. Erfarenheterna från den nuvarande verksamheten är att den varit framgångsrik. Mot bakgrund härav bör den kanal som är uppbyggd på regional grund – TV 2 – tilldelas minst 60 % av de samlade resurser som går till Sveriges Television. Intäkterna från reklamen bör också användas för att förstärka lokalradion. Folkbildningsansvaret bör också markeras genom att ge Utbildningsradion förstärkta resurser. Frågan om utbyggnad och finansiering av överföringen av finska TV-sändningar till Sverige, liksom av svenska TV-sändningar till Finland, bör också kunna lösas i detta sammanhang.

Inom public service-televisionens ram bör ett reklamfritt kanalalternativ erbjudas. Därför skall enligt centerens mening reklamen bara sändas i en av kanalerna.

För att markera den reklamsändande kanalens oberoende av inkomstkällan bör uppgiften att sälja och fördela reklamtid ges åt ett fristående bolag inom SR-koncernen. En möjlighet är att låta det bolag som bildats för uppbörd av TV-avgiften – RIK AB – också ansvara för reklamsäljningen. Därigenom markeras ytterligare det förhållandet att intäkterna skall komma hela SR-koncernen till godo.

TV-avgiften skall även i fortsättningen vara den huvudsakliga inkomstkällan för SR-koncernen. Reklamen skall enligt centerens mening bara utgöra en kompletterande finansieringskälla. SR-koncernens finansieringsproblem får ej lösas genom att programutbudet i public service-kanalerna minskar.

Etablering av ny markdistribuerad television

Mot. 1989/90
K420

Som ovan nämnts kommer ett stort antal hushåll inte att nås av kabelutbyggnaden under överblickbar framtid. Det är därför viktigt att alla hushåll kan nås av ett breddat TV-utbud med utnyttjande av nuvarande teknik för distribution via sändare på marken.

De frekvenser som tilldelats Sverige i internationella överenskommelser medger utbyggnad av ytterligare två rikstäckande TV-nät. Televerket har bedömt att utbyggnad till 98 % hushållstäckning kan klaras på 2,5 år från det att klartecken ges. 55 % hushållstäckning kan nås redan ett år efter beslut.

Vid ianspråktagande av de nya frekvensutrymmen som erbjuds för TV-sändningar är det angeläget att analysera vilka mediapolitiska och kulturpolitiska intressen som skall tillgodoses. Enligt centerns mening är det särskilt angeläget att behovet av regionala alternativ i TV-utbudet kan säkerställas. Det kan ske genom att frekvensutrymme reserveras för detta behov. Om detta tillfälle inte utnyttjas härför torde möjligheterna knappast återkomma att bygga upp ertersänd television på regional grund. De ekonomiska förutsättningarna avgör på vilket sätt och i vilken takt den regionala utbyggnaden kan ske.

Beslut under 1990

Som framhölls inledningsvis sker nu stora förändringar på TV-området. Det är därför viktigt att de politiska avgörandena som kan påverka utvecklingen kommer till stånd under innevarande år. Det beredningsmaterial som erfordras föreligger i allt väsentligt redan nu – framför allt i form av betänkan- det TV-politiken (SOU 1989:73). Remissbehandlingen avslutades strax före jul 1989 vilket hade gjort det möjligt att förelägga riksdagen proposition under våren 1990. Någon sådan proposition aviseras dock inte. Främsta skälet härför är naturligtvis den inre splittring som för närvarande präglar socialdemokratien i denna fråga.

Flera bedömningar av en svensk reklam-TV-marknad ger vid handen att denna kan ge intäkter på tvåmiljardersnivån. Denna summa kan jämföras med de 1,4 miljarder som tilldelats Sveriges Television för verksamheten i två kanaler under innevarande år.

Mot den bakgrund som här presenterats gör nu centern den bedömningen att det bör vara möjligt att åstadkomma

dels en kraftig förstärkning av SR-koncernens finansiering genom att upplåta en av TV-kanalerna för reklam i kontrollerade former,

dels en breddning av TV-utbudet för alla genom att utveckla regionalt förankrad TV-verksamhet på tillgängliga lediga frekvenser

Centern är beredd att medverka till att en brett förankrad samlad lösning av här aktualiserade finansierings- och etableringsfrågor på TV-området åstadkommes under innevarande år. Vid ytterligare dröjsmål finns stor risk att tillgängligt finansieringsutrymme tas i anspråk av såväl svenska som utlandsbaserade aktörer på kabel- och satellit-TV-området som saknar både intresse och motiv att ta det kulturpolitiska ansvar som bör tillkomma ett publicservice-företag eller TV-företag som får förmånen att använda rikstäckande markdistribution.

Hemställan

Mot. 1989/90

K420

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts rörande en samlad lösning av vissa finansierings- och etableringsfrågor på TV-området.

Stockholm den 24 januari 1990

Olof Johansson (c)

Karl Erik Olsson (c)

Bertil Fiskesjö (c)

Gunnar Björk (c)

Pär Granstedt (c)

Karin Israelsson (c)

Per-Ola Eriksson (c)

Görel Thurdin (c)

Karin Söder (c)

Gunilla André (c)

Börje Hörnlund (c)

Agne Hansson (c)

Larz Johansson (c)